

Mot hållbara levnadssätt: Social mobilisering för minskat flygresande

Avhandling av Sara Ullström (2024). Lunds universitet, LUCSUS.

E-post: sara.ullstrom@LUCSUS.lu.se

Sammanfattning

För snart ett decennium sedan startade en intensiv debatt om flygets klimatpåverkan i svenska medier. I dess kölvatten har en social rörelse för minskat flygresande tagit form – flygfrittrörelsen. Den består av individer och organisationer som tillsammans engagerar sig för minskat flygresande, dels genom att delta i kampanjer och annat påverkansarbete, och dels genom att själva avstå flygresande.

Min avhandling undersöker hur Sveriges flygfrittrörelse utmanar och omformulerar idén om flygresande som en social norm, samt hur alternativ till flygresande föreställs, skapas, och sprids. Jag visar att flygfrittrörelsen exemplifierar en form av vardagsaktivism som fokuserar på undvikandet av överflödigt och klimatskadlig konsumtion, vilket flygresande ses som ett uttryck för. Denna aktivism sträcker sig bortom att hitta mer hållbara transportsätt, och speglar istället en bredare omprövning av innebörden av ett gott liv i ett klimatförändrat samhälle.

Flygfrittrörelsen visar att kollektivt agerande för mer klimatvänliga sätt att leva på kan bana väg för kulturell förändring i omställningen till en hållbar framtid. Sådan förändring spelar en viktig roll i arbetet med att uppnå Parisavtalets mål att hålla den globala uppvärmningen under två grader. Forskare har betonat vikten av klimatlösningar på efterfrågesidan för att snabbt minska utsläppen i linje med detta mål. Sådana lösningar inkluderar både förändringar i användningen av infrastruktur och teknik, och kulturella förändringar i konsumtion och livsstil. Förändringar i konsumtion och livsstil är särskilt viktiga för välbeställda grupper och bör riktas mot aktiviteter med höga utsläpp, såsom flygresande.

Min avhandling bidrar till forskning om klimatlösningar på efterfrågesidan genom att visa hur vardagsaktivism kan ge upphov till alternativa och mer hållbara levnadssätt för att undvika överflödigt konsumtion. Sådan aktivism kan därmed fungera som en drivkraft för de kulturella förändringar som behövs för att uppfylla globala klimatmål. Avhandlingens resultat kan även användas av grupper och organisationer som engagerar sig i vardagsaktivism kring miljö- och klimatfrågor genom att visa på dess utmaningar och möjligheter.

Avhandlingen bygger på tre vetenskapliga artiklar. Den första artikeln använder resetidningar och digitala mediekällor för att spåra utvecklingen av semesterresande med flyg i Sverige. Den andra artikeln bygger på intervjuer med nyckelaktörer i flygfrittrörelsen, och analyserar hur de föreställer sig samt praktiserar

alternativ till flygresande. Den tredje, och sista artikeln, är en kombinerad fallstudie som utforskar konkurrerande idéer och antaganden om flygets framtid baserat på intervjuer med aktörer inom flygfrittrörelsen samt flygindustrin.

[Länk till avhandling](#)

BECC: Biodiversity and Ecosystem services in a Changing Climate

Avhandlingen bidrar till BECC, en tvärvetenskapligt strategisk forskningsmiljö mellan Lunds och Göteborgs universitet som samlar över 200 forskare. Tillsammans arbetar vi för att bättre förstå hur markanvändning och ett förändrat klimat påverkar ekosystem och biologisk mångfald. Genom att sammanföra forskare från flera kompletterande ämnesområden inom naturvetenskap, statsvetenskap och ekonomi så kan sambanden mellan klimat-ekosystembiodiversitet studeras på olika skalor.

[Länk till BECC](#)